

Stichting
Nederlands
Stoommachinemuseum

Jaarverslag

2016

Oosterdijk 4, 1671 HJ Medemblik, tel (0227) 544 732

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Jaaroverzicht	4
2. Personeel/Vrijwilligers	4
2.1 <i>Werving</i>	5
2.2 <i>Scholieren</i>	5
3. Bezoekersaantallen	5
4. Museum	5
4.1 <i>Buitenmuseum (machinetuin en baggermolen)</i>	5
4.2 <i>Binnenmuseum</i>	5
4.3 <i>Horeca</i>	5
5. Collectie	6
5.1 <i>Collectiebeheer</i>	6
5.2 <i>Stoomemmerbaggermolen 'De Vooruit'</i>	6
5.3 <i>Locomobiel 'Nico' en asfaltmolen</i>	6
5.4 <i>Ketel 4 in het ketelhuis</i>	6
5.5 <i>Bruikleen & schenkingen</i>	6
6. Educatie	7
6.1 <i>Basisonderwijs</i>	7
6.2 <i>Voortgezet Onderwijs</i>	7
7. Samenwerkingsverbanden	7
7.1 <i>Lidmaatschappen</i>	7
7.2 <i>Toeristische attracties Medemblik</i>	7
7.3 <i>Touroperators</i>	7
7.4 <i>Museum-arrangement</i>	7
7.5 <i>Toeristische bus</i>	8
7.6 <i>Onderwijspromotie-team</i>	8
7.7 <i>Maatschappelijke stage</i>	8
8. Evenementen	8
8.1 <i>Stoomsloepenweekend</i>	8
8.2 <i>Emmerbaggermolen "De Vooruit"</i>	8
8.3 <i>Asfaltfabriek</i>	9
8.4 <i>Gemalendagen</i>	9
8.5 <i>Houtzagen met raamzaag en stoomhijskraan</i>	9
8.6 <i>Modellendagen</i>	9
8.7 <i>Lichtjesavond</i>	9
8.8 <i>Terug- en vooruitblik</i>	9

9. Overige zaken	10
9.1 <i>Automatisering/administratie</i>	10
9.2 <i>Geautomatiseerd kassa- en toegangssysteem</i>	10
9.3 <i>E-ticket</i>	10
9.4 <i>Representatie</i>	10
9.5 <i>Bezoekersruimte</i>	10
9.6 <i>Horeca-hoek</i>	10
9.7 <i>Parkeren evenementen</i>	10
9.8 <i>Stoomhaven</i>	11
9.9 <i>Bekabeling buitenterrein</i>	11
9.10 <i>Backer & Rueb</i>	11
9.11 <i>Vernieuwing roosterbaren</i>	11
9.12 <i>Hijsmiddelen</i>	11
9.13 <i>Houtverkoop</i>	11
9.14 <i>Boekverkoop</i>	11
9.15 <i>Overkapping</i>	11
10. PR & Communicatie	12
10.1 <i>Communicatieplan</i>	12
10.2 <i>Persnotitie & brochure</i>	12
11. Bestuur	12
12. Met dank aan	13

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2016 van Stichting Nederlands Stoommachinemuseum.

Een van de belangrijkste doelen in het jaar 2016 is geweest een toename van het bezoekersaantal. In het Jaarplan 2016 werd het streven geformuleerd van: 'een sterke groei van het bezoekersaantal met 15% per jaar, resulterend in een eindsituatie van 30.000 bezoekers per jaar in 2021'. Dat is niet gelukt. In 2016 is het museumbezoek vrijwel gelijk gebleven aan 2015. Dat is zorgelijk. Het voortbestaan van het museum is daarmee in het geding. Een drastische koerswijziging is noodzakelijk. Gelukkig kan hier vermeld worden dat inmiddels, half 2017, een vernieuwd bestuur deze uitdaging voortvarend heeft opgepakt. Een Plan van Aanpak, een aantal bijeenkomsten met de vrijwilligers een ondernemingsplan en de benoeming van een nieuwe directeur zijn daar de eerste vruchten van. Ik spreek hierbij de hoop en verwachting uit dat het jaarverslag 2017 verdergaande resultaten op dit vlak zal laten zien.

De opzet van dit jaarverslag is gelijk aan die van voorgaande jaren. Getracht wordt een overzicht te geven van de belangrijkste gebeurtenissen en ontwikkelingen. Slechts in een enkel geval wordt ene vergelijking gemaakt met de voornemens uit het Jaarplan 2016. De belangrijkste reden daarvoor is dat de betreffende voornemens vaak niet 'smart' geformuleerd waren, zodat het meten van de opbrengsten en een vergelijking met de voornemens niet echt concreet kon worden gemaakt. Het verdient dan ook aanbeveling om jaarplannen in het vervolg meer 'smart' te formuleren.

Een belangrijke verandering in de organisatie van het museum vond plaats per 1 maart 2016. Sinds die datum is de dagelijkse leiding in handen van een museumcoördinator ad interim, ondersteund door het hoofd horeca annex gebouwen- en terreinbeheerder. Zij ontvangen een beperkte vergoeding voor hun werkzaamheden. Toch de belangrijkste bijdrage aan het functioneren en de continuïteit van het Stoommachinemuseum gevormd door de inzet van de ca. 100 vrijwilligers. Zonder deze grote en soms tomeloze inzet zou het museum niet kunnen bestaan! Een woord van dank aan alle vrijwilligers is hier dan ook volledig op zijn plaats.

Medemblik, mei 2017

H.J. Boersen, museumcoördinator a.i.

1. Jaaroverzicht

Het stoomseizoen begon in 2016 op 18 februari. Na die datum was het museum m.u.v. de maandag alle dagen tot half november open. In de schoolvakanties was het museum ook op maandag geopend.

Na de traditionele sluiting medio november is dit jaar besloten het museum rond de Kersttijd opnieuw onder stoom te brengen. De vrijwilligers hebben in deze korte periode nog vele demonstraties aan veel bezoekers kunnen geven. Het museum is dit jaar negen maanden open geweest. In deze periode werden met alle opgestelde operationele stoommachines vele stoomdemonstraties verzorgd.

Op enkele andere terreinen zijn belangwekkende resultaten behaald. Vermeld moet worden dat het horeca-bezoek qua omzet bijna is verdubbeld. Dat is vooral te danken aan de in 2015 ingezette acquisitiecampagne, actief voortgezet door het hoofd horeca. Ook moet worden vermeld dat halverwege het museumseizoen het vrijwilligersteam is uitgebreid met een PR functionaris die zich heeft ingezet voor het tot stand brengen van een communicatieplan en het schrijven van persberichten. De vruchten hiervan zullen naar verwachting in 2017 geplukt kunnen worden.

2. Personeel/Vrijwilligers

Ons museum is uitsluitend open te houden dankzij de inzet van een groot team enthousiaste vrijwilligers. Ons museumteam - inclusief het museumbestuur - bestaat uit circa honderd vrijwilligers. Daarnaast was er ondersteuning van taakgestraften die via Reclassering Nederland en bureau HALT-interventie bij het museum een werkplek vonden. Er hebben gedurende het jaar vier taakgestraften in en rond het museum gewerkt, die in totaal 400 uur aan arbeid hebben ingebracht. Dankzij de taakgestraften zijn veel werkzaamheden uitgevoerd waarvoor de vrijwilligers geen tijd konden vinden. Wij zullen de inzet van taakgestraften continueren.

2.1 Werving

Het museum werft voortdurend nieuwe vrijwilligers (m/v) voor de verschillende vakgroepen zoals vertellers (rondleiders met een verhaal), techniek (machinisten, collectiebeheer, stokers, smeden), horeca (gastvrouwen en -heren), modelbouw (fijn mecaniciens), promotie en marketing (tekstschrijvers, planners, acquisiteurs), algemene medewerkers (terrein-onderhoud, schilderen, tremmers) en administratie, die al of niet in deeltijd werken. De medewerkers werden intern door hun vakgroep opgeleid.

De samenwerking met de *Vrijwilligerscentrale West-Friesland* werd versterkt en een aantal nieuwe vrijwilligers werd door bemiddeling van deze centrale aangesteld.

In de Kop van Noord-Holland was *Noordkop voor elkaar* actief om vrijwilligers te werven. Ook uit de Noordkop werken inmiddels vrijwilligers voor ons museum. Er zijn zestien vrijwilligers ingestroomd waaronder enkele jonge mensen, acht personen vertrokken, waardoor het aantal vrijwilligers per saldo is toegenomen. Om de krapte in de bezetting van de rondleiders, machinisten, stokers, smeden en dagcoördinatoren te ledigen zullen er binnen de hiervoor genoemde functies naar schatting nog 35 extra vrijwilligers geworven dienen te worden.

2.2 Scholieren

Bij grote drukte als evenementen, vakanties en ziekte van vrijwilligers treedt er met enige regelmaat krapte op in de bemensing van het museum. Om deze reden hebben wij een oproepkracht die onze houtkratten vult, de bezoekende kinderen in het museum met hun speurtochten en het opstoken van de modelstoommachines helpt. Daarnaast bewaakt hij het droogkoken van stoomketels van de machines in het stoomlaboratorium. De scholier is in 2016 in totaal 35 dagen, verspreid over het gehele jaar, ingezet.

3. Bezoekersaantallen

Het aantal bezoekers was in 2010 nog 13.770. Wegens restauratiewerkzaamheden nam in 2011 het aantal bezoekers af tot 2.187. In 2012 zijn er 5.794 bezoeken geteld. Na de restauratie zijn in 2015 in totaal 14.069 bezoekers de kassa gepasseerd. In 2016 waren er 14.193 betalende bezoekers. Bovendien is in 2016 door diverse bedrijven en instellingen gebruik gemaakt van ons bezoekerscentrum voor het organiseren van bijeenkomsten. Het aantal deelnemers aan deze bijeenkomsten zonder museumarrangement en de passanten die van onze horeca gebruikmaken zijn niet als museumbezoekers geregistreerd.

4. Museum

4.1 Buitenmuseum (machinetuin en baggermolen)

Mede dankzij de vele uren die wij van *Reclassering Nederland* beschikbaar kregen, konden wij de schuttingen op ons terrein rechtzetten en deels vervangen waarna ze vervolgens zwart zijn geschilderd. Op deze wijze laat het museumterrein een meer verzorgde indruk achter.

In het buitenmuseum is de asfaltmolen opgesteld op de door het museum aangekochte nieuwe Stelcon betonplaten. Hiermee is het mogelijk geworden dat de asfaltmolen kan produceren.

Voor de inname van geprepareerd ketelwater is er in het buitenmuseum door de vrijwilligers een watertoren gebouwd en geplaatst. Hieruit kunnen de stoommachines op de vloestofdichte vloer permanent ketelwater tappen.

Het totale museumterrein beslaat een oppervlakte van 1 hectare waarvan het totale onderhoud door een tweetal vrijwilligers wordt verricht.

4.2 Binnenmuseum

Het stoomlaboratorium is vanuit de grote machinehal verplaatst naar de entreerimte. Enerzijds sluit dit meer aan bij de in de entreehal opgestelde stoommachinemodellen, anderzijds geeft het in de machinehal meer bewegingsruimte voor onze gasten.

Er is een aanvang gemaakt van een inventarisatie van de beschikbare middelen voor publieksvoorlichting. Deze zal in 2017 verder door de rondleiders worden uitgewerkt.

4.3 Horeca

De horeca afdeling is een zeer belangrijke kurk waarop ons museum draait, mede door de inkomsten van onze horeca kunnen wij ons museum (met moeite) financieel draaiende houden.

Buiten de ontvangst van de 'gewone' bezoekers hebben wij ook diverse bedrijfspresentaties, clubbijeenkomsten, themafeesten, vergaderingen, (kinder)feestjes, cursussen, kerstvieringen en nieuwjaarsrecepties

mogen organiseren, dit met of zonder buffet of uitgebreid diner. Daarnaast hebben wij als stempelpost mogen fungeren voor zowel de Fietsvierdaagse van Hoorn als voor de Ronde van de West-Friese Omringdijk, beide georganiseerd door Tourclub Le Champion. Deze beide fietstochten hebben voor duizenden mensen op ons terrein gezorgd en daarmee het museum weer behoorlijk in de belangstelling gezet. Dit alles heeft voor een aanzienlijke omzetstijging gezorgd. In 2015 was deze nog € 26.000.-, in 2016 is deze gestegen naar € 49.000.-. Wanneer het museum er in slaagt de inspanningen op dit gebied blijvend op hetzelfde niveau te houden moet een verdere verhoging van de omzet mogelijk zijn.

5. Collectie

5.1 Collectiebeheer

De inventarisatie van de collectie werd nagenoeg afgerond en digitaal vastgelegd door de collectiebeheerder. Door schenking van technische boeken is er een technische bibliotheek van 700 boeken opgebouwd waarvan de boeken op afspraak door bezoekers kunnen worden ingezien. In 2016 is één verzoek tot het inzien van boeken binnengekomen.

5.2 Stoomemmerbaggermolen 'De Vooruit'

Nadat de stoomemmerbaggermolen gedurende jaren inwendig volledig was gerestaureerd, is de bemanning voortvarend met het exterieur aan de slag gegaan. Verroeste, zware stalen draagbalken werden door nieuwe vervangen, waardoor de staalconstructie weer voldoende stabiliteit bezit om haar emmerleiding dit jaar sinds 15 jaar stilstand weer te kunnen laten draaien. Met veel gepiep en gekraak draait de emmerleiding nu weer haar rondjes. Hiermee heeft het museum dit jaar weer een nieuwe activiteit aan haar activiteitenkalender kunnen toevoegen.

De stoomketel van de baggermolen is dit jaar weer door Lloyd's Registergoed gekeurd en weer van een goedkeuringscertificaat voor de duur van twee jaar voorzien.

In de grachten van Medemblik is door een bemanningslid van "De Vooruit" een originele roeiboot gevonden, gebouwd door de oorspronkelijk bouwer van de roeiboot welke "De Vooruit" toebehoorde. De oorspronkelijk roeiboot was niet met de baggermolen mee naar ons museum meegekomen, daarop heeft het museum deze boot aangekocht en deze volledig geconserveerd. De roeiboot werd tijdens de werkzaamheden van de baggermolen gebruikt om de ankers en bakens in het werkgebied uit te zetten. De roeiboot hangt nu in de davits van de baggermolen en kreeg de naam 'Haantje'. Genoemd naar een anonieme materiaalsponsor van de baggermolen.

5.3 Locomobiel 'Nico' en asfaltmolen

De door locomobiel 'Nico' aangedreven asfaltmolen is dit jaar voor het eerst opgesteld en daarmee operationeel geworden. De asfaltmolen produceerde in het buitenmuseum al heel wat - fictieve - tonnen asfalt. Dit is een tweede nieuwe activiteit welke aan de activiteitenkalender is toegevoegd.

5.4 Ketel 4 in het ketelhuis

Ketel 4 was weer aan de twee jaarlijks onderhoud toe. Onze vrijwilligers hebben dit voortvarend opgepakt. De ketel en het rookgaskanaal zijn door een industrieel reinigingsbedrijf schoongemaakt. Vervolgens heeft Lloyd's Register (v/h het Stoomwezen) de stoomketel opnieuw gekeurd en een goedkeuringscertificaat met een geldigheidsduur van twee jaar afgegeven.

Dit jaar continueerden we het stoken van Ketel 4 op gecertificeerd A-hout. Zo toont het museum ook aandacht voor het milieu te hebben. Bovendien zorgde het museum met de keuze voor A-hout ook voor een flinke besparing op de energierekening. Vrijwilligers sprokkelden het wekelijks per vrachtwagen aangevoerde hout in kratten die per heftruck naar het ketelhuis werden gebracht. Baggermolen "De Vooruit" en locomobiel "Nico" zijn gedurende de demonstraties op Colombiaanse gasvlam steenkolen gestookt, het verbruik hiervan is 7.000 kg geweest.

5.5 Bruikleen & schenkingen

Het museum kreeg vier topmodellen voor onbepaalde duur in bruikleen van de erven F.F. Hergt uit Rotterdam. Deze prachtige modellen die getuigen van groot vakmanschap, zijn opgesteld in de nieuwe horecahoek naast de receptie. Verder werd aan het museum een fraaie stalen modelstoomsleepboot geschonken. De *Vereniging Vrienden van het Stoommachinemuseum* schonk een rolluik om zo ons horeca-loket tijdens vergaderingen in de ontvangstruimte te kunnen afsluiten. Daarnaast ontving het museum een schenking in

de vorm van twee injectors voor stoomwals 'Kees'. Ten slotte was er een bijdrage voor de reparatie van de heftruck, de roosterbaren van ketel 4 alsmede een bijdrage voor aanschaf van verf.

6. Educatie

6.1 Basisonderwijs

Dit jaar werd door 14 basisscholen gebruik gemaakt van het speciaal voor groep 8 ontwikkelde educatieprogramma 'Water en Vuur'. Dit lespakket bestaat uit een handleiding voor de docent(e) en een digitaal lesprogramma dat op een digitaal bord kan worden gepresenteerd. Nadat de leerlingen het lesprogramma op school hebben afgerond, komen zij voor een praktijkles naar het museum. Onder begeleiding van een *educatief verteller* van het museum worden de stoomlessen in het stoomlaboratorium in de praktijk gebracht. In totaal namen 514 basisschoolleerlingen aan deze praktijklessen deel.

Het project 'Water en Vuur' werd mede mogelijk gemaakt door de inzet van *Blauwe Schuit Onderwijs en Cultuur leren*.

Van het *Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier* ontving het museum een subsidie voor het project 'Water en Vuur'. Bovendien werd er door HHNK een projectsubsidie toegezegd voor 2017.

6.2 Voortgezet Onderwijs

Naast leerlingen van basisscholen bezochten leerlingen van het Atlas College, locatie OSG West-Friesland uit Hoorn het museum. Leerlingen van de Technasium afdeling (leerjaar 3) werden breed geïnformeerd en onderwezen over het gebruik van stoom in heden en verleden. In het speciaal is ingegaan op de bouw en werking van de centrifugaalpompe waarvan ons museum drie exemplaren bezit. De leerlingen hebben met de bij ons museum verworven kennis over de centrifugaalpompe een expositie over deze pompe kunnen opbouwen.

7. Samenwerkingsverbanden

7.1 Lidmaatschappen

Het museum is lid van de volgende museale organisaties: Museumpeil, Museumvereniging, Museum Federatie Noord-Holland, De Nederlandse Gemalen Stichting, European Route of Industrial Heritage (ERIH), modelbouwvereniging Onder Stoom en Nederlandse Stoomwalsenclub.

7.2 Toeristische attracties Medemblik

Een viertal malen was er overleg met de gezamenlijke musea van Medemblik. Het uitgangspunt van ons museum bij dit overleg is steeds geweest dat wij als Medemblikker musea gezamenlijk naar buiten treden en hiermee de stad als aantrekkelijke museumstad promoten. In de praktijk blijkt komt dit helaas niet zo goed uit de verf, veelal vaart men toch weer een eigen koers wat niet de samenhang tussen de Medemblikker musea ten goede komt. Zo is door de missende eensgezindheid onze gezamenlijk ontwikkelde promotiefolder voor de musea niet uit de verf gekomen en kiest ook ons museum voor een eigen promotiefolder.

7.3 Touroperators

In november nam het museum voor het derde opeenvolgende jaar deel aan de beurs *Bus-idee* in Boskoop, waar landelijke touroperators bijeenkomen. De inzet was het leggen van contacten welke ons museum zouden gaan aandoen voor een museumbezoek of het drinken van koffie terwijl de chauffeur zijn wettelijke rusttijd kan nemen. Dit leverde geen boekingen op, touroperators zoeken attracties waar man en vrouw tezamen enige tijd kunnen doorbrengen. In de ogen van de bus toerist wordt ons museum als een mannenmuseum gezien waardoor er geen interesse is om ons museum in brochures voor echtparen reizen op te nemen. Deelname aan deze beurs zal niet worden gecontinueerd.

7.4 Museum-arrangement

De samenwerking met de Museumstoomtram Hoorn-Medemblik, kasteel Radboud, de Bijenstal te Opperdoes en het Bakkerij Museum m.b.t. de verkoop van een museum-arrangement met daaraan gekoppeld gratis vervoer tussen de verschillende musea, was dit jaar matig. Het trekken van toeristen uit de stad Me-

demblik blijft een moeizame zaak. Het verbeteren van de bereikbaarheid zal dan ook, naast het versterken van de bekendheid en herkenbaarheid, een van de prioriteiten voor de komende jaren moeten zijn.

7.5 Toeristische bus

De Gemeente Medemblik was dit jaar opnieuw bereid de kosten voor de toeristische bus gedeeltelijk voor haar rekening te nemen. De route leidt van de haven van Andijk, via de vakantieparken 't Grootslag en *Jesselhof* in Andijk naar het *Stoommachinemuseum*, waarna de bus zijn route richting Medemblik-stad vervolgt. De geldende dienstregeling heeft niet de gewenste bezoekers bij ons museum afgeleverd, de bus stond niet op het juiste moment op de juiste plaats, ons museum zal de regie over de toeristische bus zelf ter hand gaan nemen.

7.6 Onderwijspromotie-team

Het museum heeft een overeenkomst met de *Blauwe Schuit* voor de culturele samenwerking richting onderwijs. Deze samenwerking had tot gevolg, dat het museum afgelopen jaar presentaties heeft gegeven op diverse basisonderwijsmarkten in Noord-Holland voor de groepen 7 en 8, gehouden in Hoorn, Purmerend en Zaanstad. De scholieren kwamen met bussen vanuit de omliggende regio's naar de markten toe, per markt betrof dit zo'n 1.300 scholieren.

Bij de promotie van het product stoom liet het onderwijspromotieteam diverse natuurkunde proeven zien. Ook werd aan de hand van werkende modelstoommachines getoond hoe stoom kan worden omgezet in een mechanische beweging. Het doel van de presentaties is het interesseren van de basisschool scholieren in de techniek, deze onderwijsmarkten leveren het museum niet direct een financiële inkomstenbron op, de spin off zal zijn dat kinderen thuis zullen vertellen graag eens naar ons museum te willen gaan.

Naast bovengenoemde onderwijsmarkten zien wij een kleine groei in de vraag naar ons gesubsidieerd educatief programma Water en Vuur, zo hebben wij ook al een school uit Alkmaar en Den Helder mogen verwelkomen. Voorgenoemde maatschappelijke educatieve programma's kunnen ons museum door mond-tot-mond reclame meer bekendheid geven buiten de West-Friese Omringdijk wat weer tot meer bezoekers kan leiden.

7.7 Maatschappelijke stage

In de tweede helft van 2016 stelde het museum in het kader van de maatschappelijke oriëntatie stageplaatsen beschikbaar voor vmbo-leerlingen van het Atlas College, locatie De Dijk, Medemblik. Daarbij werkte het museum samen met de afdelingen techniek en horeca. Tien leerlingen ronden met grote inzet en tot grote tevredenheid van het museum de stage af. De stagiaires hebben houtkratten gevuld, het buitenterrein van onkruid ontdaan, alle bestrating geveegd, terras geschrobd, machines in de machinetuin geboend, spinrag verwijderen, stofzuigen en dweilen horeca ruimte, horecabediening van museumgasten.

In de toekomst zal ons museum doorgaan met het faciliteren van stageplaatsen.

8. Evenementen

In het Jaarplan 2016 werd gestreefd naar een groot aantal evenementen: 10 'eigen' weekenden, waarin de eigen collectie van het museum werkend aan het publiek wordt getoond en ca. 5 evenementen in samenwerking met anderen. Daarvan zijn de volgende evenementen gerealiseerd:

8.1 Stoomsloepenweekend

In augustus werd voor de tweede keer het stoomsloepenevenement georganiseerd. De stoomsloepen kwamen uit verschillende delen van het land. De bezoekers konden met de stoomsloepen een rondje over De Vliet meevaren. Het evenement trok ook dit keer veel belangstelling. De belangstelling was minder als het voorgaande jaar, er was minder promotie aan dit evenement gegeven waardoor het bezoekersaantal achterbleef bij het voorgaande jaar. Verschillende sloepeigenaren hebben laten weten opnieuw in 2017 aanwezig te zullen zijn.

8.2 Emmerbaggermolen "De Vooruit"

De baggermolen ligt sinds 2005 in haar eigen haven op ons museumterrein al 11 jaar wordt er aan de haar gerestaureerd en in 2016 is het moment aangebroken om haar emmerleiding middels de in eerdere jaren al gerestaureerde stoommachine te laten draaien.

8.3 Asfaltfabriek

De van het wegenbouwmuseum afkomstige losse fabriekscomponenten stonden gedurende enkele jaren als losse componenten opgesteld op de parkeerplaats van ons museum. Dit jaar hebben wij alle componenten samengebouwd tot een complete asfaltfabriek en deze na enig onderhoud en smering in bedrijf gesteld.

8.4 Gemalendagen

Dit jaar hebben wij wegens restauratiewerkzaamheden aan stoommachine Backer & Rueb niet met het stoomgemaal kunnen malen. De schommelnokken van de stoommachine waren versleten waardoor de stoomschuiven niet meer op het juiste moment open en dicht gingen. Deze schommelnokken zijn opgemeeten en in het tekenpakket Auto-CAD uitgetekend waarna er twee exemplaren door een Hoornse machinefabriek conform onze tekeningen zijn geproduceerd. De schommelnokken zijn inmiddels weer gemonteerd en naar verwachting zullen wij met gemaal "De vier Noorder Koggen" op de Gemalendagen in 2017 weer operationeel zijn.

8.5 Houtzagen met raamzaag en stoomhijskraan

Ook dit jaar waren de zagen van onze raamzaag weer gezet en vlijmscherp geslepen waardoor deze door locomobiel "Wolf" aangedreven zaag de boomstammen in dikke planken zaagde. Stoomhijskraan Boele 9 hees de stammen op de zaagtafel, de Boele 9 werd ooit nog door de Nederlandse zanger Lee Towers onderhouden op scheepswerf Boele in Rotterdam.

8.6 Modellendagen

Voor het eerst werd in 2016 een stoommodellen evenement georganiseerd. Zo voeren er in onze eigen binnaven vele radiografisch bestuurde stoomscheepsmodellen rond met afmetingen tot +/- 1,00 m lengte. In het depotgebouw was een waar stoomtreinen emplacement gebouwd en reden prachtige miniatuur stoomlocomotieven met rijtuigen rond. Modelbouwers brachten hun zelfgebouwde stoomtractoren en stoommachines mee om deze aan de bezoekers te tonen en te demonstreren.

Onze eigen afdeling modelbouw had haar stoomlocomotieven van de plank gehaald en afgestoft. Na twintig jaar stilstand waren deze machines nogal stram geworden en moest er veel gerepareerd, geolied en gepoetst worden. De modelbouwers hadden een eigen 5 en 3,5 spoorrails gelast waardoor voor het eerst binnen het museum voorzichtig met de stoomlocomotieven kon worden gereden.

Het modellen evenement lokte - mede door het uitzonderlijk mooie weer - zeer veel bezoekers naar Medemblik. Zo besteedde het Dagblad voor West-Friesland in haar zaterdag editie op de voorpagina veel aandacht aan dit evenement.

Ook volgend jaar staat dit evenement weer op onze evenementenkalender.

8.7 Lichtjesavond

Traditioneel wordt het museumseizoen in november afgesloten met een zo genoemde *Lichtjesavond*.

Het in- en exterieur van het museumgebouw is dan in kunst- en kaarslicht gehuld. Ook dit jaar trok deze avond weer veel bezoekers maar minder als voorgaande jaren. Door onze succesvolle voorgaande jaren zijn meelmolen De Herder en kasteel Radboud ook overgegaan tot het organiseren van een lichtjesavond. Besloten is om lichtjesavond volgend jaar op een andere datum te doen plaatsenvinden.

8.8 Terug- en vooruitblik

Geconstateerd kan worden dat het aantal evenementen dat in het jaarplan werd voorzien, niet is gehaald. De oorzaak moet gezocht worden in de uiterst beperkte personele bezetting en daarmee de beperkte capaciteit van het museum. Geconstateerd kan worden dat er mogelijkheden genoeg zijn voor evenementen. Zo heeft het Meccano Gilde Nederland ons museum dit jaar benaderd of zij volgend jaar in ons museum hun 35-jarig jubileum kunnen vieren. In overleg met het Gilde bleek dat ons museum met haar stoommachinecollectie ondergebracht in onze monumentale gebouwen een uitstekende entourage is voor het organiseren van het jubileum met het (kinder)speelgoed uit de vorige eeuw. Onderzocht zal gaan worden of op dit evenement onze eigen stoommachines de door de Gilde leden gebouwde werktuigen kunnen gaan aandrijven. Wanneer het museum er in slaagt om meer focus te richten op het organiseren van evenementen en in staat is om daarvoor de benodigde organisatiekracht en PR-middelen in te schakelen, ligt hier een kans voor een toename van de bekendheid en aantrekkingskracht van het museum en daarmee voor een toename van het bezoekersaantal.

9. Overige zaken

9.1 Automatisering/administratie

Dit jaar hebben een aantal vrijwilligers die de inkoop, ICT en (financiële)administratie voor hun rekening namen het museum verlaten, hiervoor is geen vervanging gevonden waardoor deze werkzaamheden onderdeel van de museumcoördinator zijn taken zijn geworden.

De financiële administratie vereist, als gevolg van de groeiambitie van het museum en de krapte in de bezetting een verdere automatisering. Om directer inzicht in financiële cijfers te verkrijgen wordt het inboeken van facturen komend jaar verder geautomatiseerd waardoor het mogelijk wordt om wekelijks over actuele cijfers te beschikken.

9.2 Geautomatiseerd kassa- en toegangssysteem

Het museum werkt nu met een geautomatiseerd kassa- en toegangssysteem waarin museumjaarkarthouders ook verwerkt worden, het kassasysteem blijkt nogal storingsgevoelig te zijn waardoor deze wekelijks wel eens in storing geraakt. Door de dagelijks wisselende bemensing en het minder ervaren zijn van de vrijwilligers met het kassasysteem en het opnieuw opstarten van het computersysteem, is dit een storende factor aan de receptie van ons museum.

9.3 E-ticket

In 2016 werd het E-ticket geïntroduceerd via een organisatie welke de kaartverkoop en promotie verzorgt, zij maken de gelden over naar het museum onder aftrek van 10% commissie over de verkochte kaartjes. Of deze verkochte E-tickets ook verkocht zouden zijn via de reguliere verkoop hebben wij niet kunnen meten. In totaal zijn er 36 E-tickets verkocht.

9.4 Representatie

De demonstratie-stoommachine (zgn. demokar) die op een auto aanhanger is geplaatst, werd een aantal malen voor promotiedoeleinden van ons museum ingezet. Zoals bij de Waterweken in Medemblik, het Midwinterfeest Graft-De Rijk, de Dickens-dag in Medemblik en traditiegetrouw op paasmaandag tijdens de 'open middag' van het Ir. Woudagemaal in Lemmer, op *Dordt onder stoom* reed stoomwals Kees mee in de parade.

De financiële opbrengst van deze demonstraties is moeilijk meetbaar. Om dit in de toekomst meer te kunnen meten zal hiervoor meer een beroep op het promotieteam gedaan moeten gaan worden. Voor het komende jaar zijn promotiegesprekken gaande met de West-Friese markt in Schagen om ons museum te vertegenwoordigen op de Dag van het Kind alsmede met de organisatie van vestingdagen Hellevoetsluis.

9.5 Bezoekersruimte

De bezoekers- en ontvangstruimte werden afgescheiden door een 'Espero' geluiddempende vouwwand, waardoor deze ruimte separaat voor groepen tot 50 personen verhuurd kan worden. De toegevoegde waarde van deze wand is inmiddels bewezen.

9.6 Horeca-hoek

Doordat de bezoekersontvangstruimte voor verhuur geschikt werd gemaakt, ontstond de behoefte aan een kleine horecahoek bij verhuur van genoemde bezoekersruimte. Naast de receptie is een horecahoek gebouwd, gemaakt van hout gezaagd van boomstam tot planken en wel door onze eigen raamzaag en locomobiel *De Wolf*. Onze museumtimmerman maakte er een horecabar van die plaats biedt aan zes gasten. De ruimte voorziet in haar behoefte en wordt met regelmaat gebruikt.

9.7 Parkeren evenementen

Tijdens grote evenementen maakt het museum gebruik van de parkeerplaats aan de overzijde van de weg waardoor er permanent een verkeersregelaar bij onze toegangspoort staat om het verkeer naar de overzijde te verwijzen. Als de verkeersregelaar op zijn post is, kan deze gebruik maken van de door onze timmerman

gemaakte zitbank voorzien van het museum logo.

Het hout voor deze zitbank werd eveneens gezaagd met onze raamzaag en locomobiel 'Wolf'.

9.8 Stoomhaven

De Stoomhaven was nog onbekend in de zeilvaartwereld. Door plaatsing van een artikel in het zeilvaartblad *Spiegel der zeilvaart* is onze stoomhaven wereldkundig gemaakt. Meer zeilschepen hebben in de Stoomhaven afgemeerd of hebben op de rede de nacht ten anker doorgebracht. Ook bezochten zeilers afgemeerd aan de steiger in de Stoomhaven ons museum. Verder wordt er volgend jaar voor het meer bekend maken van de Stoomhaven geadverteerd in de *Havengids 2017*. Een bekend knelpunt hierbij is dat het niet is toegestaan om in de Stoomhaven te overnachten. Hierdoor blijft een stuk toeristisch potentieel van de Vooroever onbenut en wordt het Stoommachinemuseum belemmerd in het aantrekken van bezoekers.

9.9 Bekabeling buitenterrein

Langs de zuidzijde van ons terrein - van de toegangspoort tot de baggermolen - is een nieuwe elektriciteitskabel aangelegd waarop onze lantaarnpalen zijn aangesloten. Daarnaast zijn er op vier locaties, verspreid over de kabellengte, stopcontactkasten geplaatst t.b.v. het terreinonderhoud met elektrisch gereedschap. Tijdens de graafwerkzaamheden is er met een doorkijkje naar de digitale toekomst gelijktijdig een loze tyleen leiding mee gelegd voor het nadien trekken van een CAT6 datakabel, welke in de nabije toekomst ons museum digitaal langs de wegzijde middels presentaties op een beeldscherm kan aanpakken.

9.10 Backer & Rueb

Ten behoeve van de Backer & Rueb stoommachine is een nieuwe olie-afscheider geplaatst, die ervoor zorgt dat er geen enkele druppel olie in het oppervlaktewater terecht komt. Het oude exemplaar dateerde nog uit de twintiger jaren van de vorige eeuw. De oorspronkelijke schommelnokken zijn door nieuw gefabriceerde exemplaren vervangen waardoor de stoomschuiven van B&R weer optimaal functioneren en naar verwachting in 2017 weer zal kunnen gaan draaien.

9.11 Vernieuwing roosterbaren

Voor Ketel 4 zijn dit jaar nieuwe roosterbaren aangeschaft (zie ook: 5.4). De ketel kan nu op zowel hout als steenkool worden gestookt zonder de roosterbaren te behoeven verwisselen. Dit is een aanmerkelijke verbetering gebleken.

9.12 Hijsmiddelen

Alle hijsmiddelen zijn dit jaar gekeurd. Afgekeurde hijsmiddelen zijn vernietigd.

9.13 Houtverkoop

De houtverkoop via de museumwinkel van tijdens demonstraties gezaagd stamhout aan meubelmakers en particulieren levert jaarlijks een geldelijke bijdrage aan onze jaaromzet op.

9.14 Boekverkoop

Met enige regelmaat verkrijgt het museum t.b.v. haar bibliotheek technische studieboeken. Bij dubblures worden deze verkocht via de museumwinkel.

9.15 Overkapping

Het museum heeft op haar buitenterrein in de zgn. machinetuin een grote collectie machines opgesteld welke blootgesteld worden aan weer en wind. Om deze machines voor de toekomst te bewaren zal een overkapping van dit machinepark noodzakelijk zijn. Dit jaar is er onderzoek gedaan aan welke eisen een overkapping zou dienen te voldoen om de bedrijfsvoering van het museum in het seizoen niet in de weg te zitten, wordt er gedacht aan een verrijdbare harmonica overkapping. Volgend jaar zal een en ander verder worden uitgewerkt.

10. PR & Communicatie

10.1 Communicatieplan

In 2016 werd een Communicatieplan opgesteld. Uitgangspunten voor het opstellen van dit plan waren het Beleidsplan 2016 en het Activiteitenplan 2016/17. Het Communicatieplan is een werkdocument. Dit betekent, dat het plan in de loop van het jaar regelmatig werd geactualiseerd.

Een belangrijk onderdeel van het Communicatieplan is de zgn. communicatie-matrix. In deze matrix worden de verschillende doelgroepen benoemd en de wijze waarop met deze doelgroepen gecommuniceerd wordt. Deze meer systematische aanpak m.b.t. de communicatie leidde ertoe, dat van een aantal 'vanzelfsprekende' communicatiekanalen niet langer gebruik behoefte te worden gemaakt.

10.2 Persnotitie & brochure

Dit jaar is de notitie *Omgaan met de pers* verschenen. Hierin wordt beschreven hoe de organisatie op een praktische wijze dient om te gaan met de pers.

De brochure *De Kracht van Vuur en Water* is geheel vernieuwd. Er zijn nieuwe teksten geschreven. De vormgeving werd vernieuwd en het beeldmateriaal werd vervangen door actueel materiaal.

11. Bestuur

Op 31 december 2016 bestond het bestuur uit de volgende leden:

De heer Simon (S.) Steltenpool:	voorzitter
De heer Salomon (S.) de Vries:	secretaris
De heer Jos (J.) Schalks:	penningmeester
De heer Mark (M.) Noor:	bestuurslid
De heer Henri (H.J.) Boersen:	bestuurslid
De heer Ton (A.J.) Morsch:	bestuurslid

Het bestuur werd ondersteund door de heer A. de Geus, financieel adviseur

Samenvatting bestuur overleg in tien vergaderingen in 2016:

Vooral door ziekte en overlijden heeft het bestuur de afgelopen jaren, 6 bestuursleden verloren. Het bestuur is op zoek gegaan naar nieuwe bestuursleden, in augustus is Ton Morsch lid van het bestuur geworden. In december heeft het bestuur al met drie nieuwe mensen haar laatste vergadering gevoerd. Deze drie mensen zijn inmiddels – in 2017 - als nieuwe leden in het bestuur opgenomen.

Helaas moesten we afscheid nemen van Henk Olbers als museumcoördinator. Henri Boersen was bereid om tegen een beperkte vergoeding vanaf maart, als interim-museumcoördinator deze functie waar te nemen. I.v.m. de communicatie zou dit een mogelijkheid zijn voor korte lijnen tussen vrijwilligers en het bestuur.

Aan het eind van het jaar zijn voorbereidingen gemaakt voor een vrijwilligersoverleg om te komen tot werkgroepen vanuit de organisatie. Dit overleg heeft geresulteerd in de vorming – in 2017 – van een Klankbordgroep, die moet bijdragen aan verbetering van de communicatie tussen vrijwilligersgroepen onderling en tussen vrijwilligers en bestuur.

Daarnaast is besloten tot de plaatsing van een advertentie voor een nieuwe directeur.

Met HHNK is regelmatig overleg gevoerd over de roosterbaren van ketel 4, reparatie aan de B & R, een nieuwe elektriciteitsleiding over het gehele terrein, de schade aan de schoorsteen, de bouw van een overkapping met een kolenopslag en de mogelijkheid om bij te dragen aan onze educatieprogramma voor scholieren.

Voor ketel 6 is besloten voorlopig geen reparatie uit te voeren.

Het museumdepot zal dit jaar zijn invulling moeten krijgen.

Met het bestuur van De Vrienden zijn gesprekken gevoerd om tot een betere samenwerking te komen.

Met het bestuur van het Poldermuseum uit Andijk is kennis gemaakt, mede om een dubblure in onze activiteiten te voorkomen en om te kijken of we een samenwerking met elkaar kunnen aangaan.

In december zijn de statuten van de 3 stichtingen aangepast.

12. Met dank aan

De grootste sponsors van het museum zijn zonder twijfel de vrijwilligers. Zonder hun inzet zou het museum niet kunnen bestaan, hoewel dit vanwege hun gevorderde leeftijd voor velen niet altijd gemakkelijk is. Gelukkig zijn er ook het afgelopen jaar weer nieuwe vrijwilligers ingestroomd die naast het uitvoeren van werkzaamheden aan machines ook voor kennisoverdracht naar de jongere generatie zorgdragen.

In de afgelopen jaren heeft het museum zich gesteund gevoeld door haar subsidieverstrekkers en sponsoren. Dat gebeurde enerzijds door financiële middelen beschikbaar te stellen en anderzijds door het schenken of het tegen een gereduceerde prijs leveren van diensten of materialen.

Het betreft met name:

- Gemeente Medemblik. De gemeente verstrekte weer de jaarlijkse subsidie, leverde een bijdrage aan het educatieprogramma en subsidieerde een groot deel van de kosten van de toeristische museumbus
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Als huisbaas stelt het HHNK de gebouwen en terreinen van het museum om niet ter beschikking. Daarnaast heeft het HHNK de tachtigjarige olieafscheider vervangen voor een nieuwe, ook heeft zij de fabricage van schommelnokken t.b.v. B&R bekostigd, de elektrische terreinbekabeling en verf beschikbaar gesteld voor de terreinschutting.
- Fonds 21, inrichting Stoomtheater
- Fonds voor Cultuurparticipatie, schrijven van educatieprogramma
- Rabo Bank Coöperatiefonds, inrichting Stoomtheater
- Cultuur Compagnie Noord-Holland
- Prins Bernhard Cultuurfonds, bijdrage restauratie hijskraan Boele 9
- Provincie Noord-Holland, bijdrage bouw Stoomtheater
- Ver. Vrienden van het Ned. Stoommachinemuseum de 'Vier Noorder Koggen', verf, injectoren stoomwals, heftruckreparatie
- Atlas Copco Nederland, luchtcompressoren, Zwijndrecht
- ENSW Wikkel- en aandrijftechniek, revisie elektromotor, Noord-Scharwoude
- Multimetaal constructie/offshore, revisie stoomafsluiters, Den Helder
- Klinger, machinepakkingen, Rotterdam
- Econosto technische groothandel, levering afsluiters, Rotterdam
- Eriks technische groothandel, levering technische producten, Alkmaar
- Overdie Staalgroothandel, staalstrip baggermolen en modelbouw spoorbaan, Alkmaar
- BMI bouwmaterialen, levering bouwmaterialen, Medemblik
- Blokdijk Metaalhandel, levering gebruikt staal baggermolen en aankoop oud ijzer, Hoorn
- Noor Aannemingsbedrijf GWW, horizontaal en verticaal transport, Medemblik
- Prokal Stoomtechniek, ketel revisie, Purmerend
- Lloyd's Register (v/h Stoomwezen), keuring stoomketels, Rotterdam
- Lubricoil Nederland, smeermiddelen Backer & Rueb, Zegveld
- Vic Obdam staalbouw, restauratie advies, Obdam
- Mazcom machinefabriek, draai- en laswerk, Medemblik
- Teerenstra straalbedrijf, gritstralen van staal, Den Helder
- Lasbedrijf Van der Gragt, lassen emmerbaggermolen "De Vooruit", Hensbroek
- BSB hijstechniek en inspectie, veiligheidskeuring hijsmiddelen, De Goorn
- Stoomwalsenclub Nederland, administratieve organisatie stoomketelkeuring, Utrecht
- It Solution, software ondersteuning, Medemblik
- GP Groot Recycling, levering gecertificeerd A-hout, Alkmaar
- Allas - Van Heezen machinefabriek, restauratie en advies onderhoud machines, Hoorn
- Het Jonge Schaap, houtzaagmolen Zaanse Schans, slijpen van zaagbladen raamzaag, Zaandam
- Recreatieschap West-Friesland, beschikbaar stellen van parkeerplaatsen bij evenementen, Bovenkarspel